

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhsii, 1674

Cap. 19. Prædicantur, & Nifanij calumniæ adversus Carolum, &
Apostolicos viros, per quos Saxonia ad Christi fidem traducta est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

violatur. Necessè quoque est, ut omnes omnium aetatum fideles, omnes Sancti, omnes Virgines, omnes Episcopi, & Sacerdotes, tanta Confessorum millia, tanti Martyrum exercitus, tanta populorum celebritas & multitudo, totius postremò jam penè terrarum orbis per Catholicam fidem Christi capiti incorporatus, tanto seculorum tractu ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crederent, pronuncietur.

Contrà, Catholicis iusta est causa rogandi Lutheranos, quas illi à Lutheri Evangelio promulgato Gentes ad Ecclesià converterint? tot Catholici repræsentant Gentes, quarum singulis sæculis facta est aggregatio ad Ecclesiam suam, idque per Apostolicos viros, nempe per Episcopos, Sacerdotes & Monachos, quemadmodum in hodiernum diem continuatur in utraque India: At per vestros Prædicantes Lutheranos, quæ unquam Gentes barbaræ ad Christum ullibi conversæ? Scio, jam dudum pro vobis respondit Tertullianus: *Hoc illis negotium non Ethnicos convertendi, sed nostros evertendi. Hanc magis gloriam captant, si stantibus ruinam, non si jacentibus elevationem operentur: Quoniam & ipsum opus eorum, non de suo proprio edificio venit, sed veritatis destructione. Nostra suffodiunt, ut sua edificent. Idem alibi: Apostoli, & Apostolici viri de mortuis vivos faciebant, isti de vivis mortuos faciunt: Ita Apostolos in perversum imitantur, qui se Apostolicos censi volunt.*

C A P V T X I X.

Prædicantium, et Nifanii calumnie adversus Carolum, et Apostolicos viros, per quos Saxonia ad Christi fidem traducta est.

REdeo ex priori capite de Gentium conversione ad Carolum M. ob hæreticorum obrektionem & calumnias. Primò carpunt bellum Caroli contra Saxones, quod Religionem Christianam, quæ libera esse debet suscipienti, armis iniquè imperatam dicant, cum Reineccio in notis ad Poëtam Anonymum, idque Nifanius hortatur

hortatu Episcoporum factum criminatur. R. Bellum ut justum sit, non modò ex legitima auctoritate, & rectâ intentione, sed & justâ causâ, iustoque modo geri debet. Nihil horum defuit Caroli bello. Causam, de qua hîc agitur, justam exponit Eginardus in vita Caroli: *Bellum*, inquit, *Saxonicum quod intermissum videbatur, repetitum: suberant & causæ, quæ quotidie pacem conturbare poterant, termini videlicet nostri, & illorum penè ubique in plano contigui, præter pauca loca, in quibus vel sylvæ majores, vel montium juga interjecta, utrorumque agros certo limite determinant, in quibus cades, & rapina, & incendia vicissim fieri non cessabant.* Viden', ut Carolus ob injurias Saxonum bellum intulerit, non primò, sed à majoribus captum continuavit ob pacem, & fœdus toties violatum à perfida gente, uti Aimoinus, & Annales Francorum docent. Idcò nihil magis incusant, quàm perfidiam Gentis & sævitiam.

Vtrumne verò Pagani, quales hi Saxones fuerunt, jure debellari possint eo ipso solum, quod idolorum cultores sint? alij Theologorum asserunt, alij negant. Certum interim ob has causas Paganis justè bellum inferri. I. Si fidem Christi impendant, vel blasphemijs, vel persecutionibus: Cajetanus, Tabiena, Sylvester Covarruvias, Armilla, S. Thomas 2. 2. q. 10. art. 8. alijque. II. Si Christianorum subditos jam ad Christum conversos conentur avertere à Christiana Religione. III. Si Christianos offendant, aut subditos sibi metu, aut vi aut mendacijs à Christiana Religione fuscipienda deterreant. IV. Si Christum verbis vel factis expressè, & directè per contumelias tractent. V. Si Apostolicos viros, & Doctores Evangelij, aut non ferant, aut persequantur: quia jus est Christianis ubique gentium prædicare Evangelium. Id jus ex Christi potestate datum est, transcenditque omnem humanam, & politicam potestatem, quemadmodum Christus dixit: *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra, euntes ergò docete omnes gentes.* Matth 28. VI. Si res poscat ad tuendos, & conservandos fideles, qui jam ad Christum sunt conversi, aut Baptismum receperunt.

Omnes hæ causæ, si Francorum Annales, & totam Caroli historiam legas, locum habent in bello Saxonico, à Carolo illato. Id vel ex eo confirmatur: si quis recolat ex vita D. Willehadi, quot Sacerdotes Christianos in Frisia, & Francico solo barbarum in modum trucidarint Saxones, quas sacras Christianorum aedes Darentriæ, & trans Isalam

extra

extra Saxonum fines funditus subverterint, quot coetus Christianorum turbarint, injuriosè tractârint, mactârintque, uti ex vita D. Ludgeri c. II. & 12. & vita D. Lebuini planum est. Quantâ deinde sævitiâ per Hassiam grassati, cœnobîa, & templa Christianorum, & Monachorum injectis ignibus exusserint. Quantâ barbarie anno Christi 778. ferro, flammâque totum illum Rheni tractum à Cæsaris insula, usque ad Mosellæ, & Rheni confluentes evastârint; nulli ætati, vel sexui parcendo, exustum templum D. Suiberti, mactati cives, trucidati sacerdotes, constupratæ virgines Deo sacratæ, omnia sacra, profanaque pessundata, uti id Annal. Franc. & D. Ludgerus, epistolâ ad Rixfridum Episcopum, alijsque memorant. Quoties Rhenum transgressi spolijs & cædibus Francos, & Christianos in suo solo divexârint, longum hîc esset referre, ut nemo justas belli causas, nisi qui omnem fidem historijs abrogat, desiderare possit in Carolo.

II. Sed fidem Christianam, inquiunt, quæ libera esse debet, minis, legibus, & armis imperavit Saxonibus: vel, ut Nifanius, *magis armorum terrori, quàm puritati, aut efficaciæ fidei conversio Saxonum adscribenda.* Quantus tu hîc censor, & cavillator, qui hæc scribis, quæ nullus ex præfatis historicis ante te scribere est ausus. Res ita se habet: Carolus rebelles ad obsequium regni Francici, ex pactis toties violatis, per arma adduxit, non ad fidem coëgit. Tunc inspector cordium, ut hoc solus ex illa antiquitate nobis pandas, & fingas? Si tu vitam D. Swiberti, Willehadi, Ludgeri, Sturmionis, aliorumque Apostolicorum virorum legisses; intelligeres, quantum barbari Saxones nostri tribuerint eorum doctrinæ, sanctitati vitæ, & miraculis, quæ Deus per eos est operatus: & à vobis ridentur, qui in hoc supra barbaros impij estis. R. II. Justo bello subactis Saxonibus, & passim liberè Christianam religionem suscipientibus, Carolus reliquos proscriptâ idololatriâ ad unius Dei verum cultum latis legibus adstringere potuit: quando idololatria est contra jus naturæ, & non ferenda, ob illatam Deo injuriam: tribuit enim creaturis cultum & honorem, qui soli Deo debetur. Ne quid dicam de homicidijs, & immolatis, per impia Saxonum sacrificia, hominibus, cæterisque nefandis, contra legem naturalem, sceleribus. Hîc Carolus Vindicem, hîc Judicem & Assertorem honoris Dei se ferre potuit & debuit: quemadmodû nullus Rex aut Magistratus in sua Republica, idololatriam pati debet, cum

eum emendare aut tollere potest. Quo in genere melior est causa Turcarum, qui unum deum, quàm Paganorum, qui multos deos colunt. Hinc Carolus delubra, idola, cruenta ista innocentum sacrificia, & instrumenta superstitionum, legesque eorum sacrilegas sustulit. Cæterum correctis, quæ impia erant, accommodatisque ad Christianorum Francorum leges, Carolus Saxones suis legibus uti permisit: uti id ex Saxonum legibus, à Carolo præscriptis, ab Eginardo, & alijs satis assertum est. Verùm tantum est in quibusdam hæreticis odium Pontificis, ut Gentilismum quàm Papismum, ut vocant, ferre malint. Id virus à Luthero haustum, quando is in Assertionibus suis Art. 34. hujusmodi evomit: *Pontificem, & Pontificios esse multo peiores, & truculentiores ipsis Turcis.* Idem repetit Lutherus, epistolâ ad nobilitatem Germaniæ, quâ super re Bellarm. lib. 3. de laicis, c. 16.

III. Pergit Nisanius in suis delirijs & calumnijs: Carolus M. non Papisticam, sed Christianam Ecclesiam sibi præfixit ampliandam; & quod consequens, non Pontificiam doctrinam, sed Christianam introduxit in Saxoniam. At quæ tum alia Ecclesia, aut doctrina in Occidentis Imperio, quàm Christiana, & Catholica? Ipse te refellis, dum ex Lib. 1. Cap. adducis illud Caroli M. *Primo omnium admonemus, ut fides Catholica ab Episcopis, & Presbyteris diligenter legatur omni populo.* Quæ alia Ecclesia, in qua Episcopi, & Presbyteri, quàm Catholica, & Pontificia fuit? Quæ alia doctrina, aut fides, quàm Apostolica, & per successionem Apostolicam tradita? Somnia nobis fingis. Admittis, *Corbejense Cœnobium ad Visurgim fuisse seminarium Episcoporum, & per eos Episcopos, ac Monachos, Sclavorum, Danorum, & Nortmannorum populos ad Christi fidem perductos esse:* Et quæ Episcoporum, & Monachorum istorum alia fides esse potuit, quàm Catholica & Pontificia? Inter hos Monachos Caroli ævo D. Sturmio Fuldenfis Abbas, cum suis Monachis ex Hassia evocatus à Carolo M. Eresburgi consedit, & Paderbornensem Diocesim Christianæ fidei præceptis primùm imbuit. Hunc tu nobis cum omnibus Sacerdotibus, & Monachis, Lutheranum fuisse persuadebis? Apage cum istis nugis. Dicis Westfalos, & Saxones ad eam fidem traductos, quæ in Scriptura Prophetica, & Apostolica fundata, & ab Orthodoxis Patribus proposita, & propugnata fuerat: sed hæc ipsa est Catholica, Romana, & Pontificia fides: ut supra vel ex ipsa Caroli M.

T

confessio-

confessione fidei demonstratum est. *An à vobis verbum Dei processit aut in vos solos pervenit?* 1. Corinth. 14. v. 36. & nunquam ad Majores nostros ante Lutherum? Somnia hæc vestra sunt, & impostura.

I V. Dicis, Episcopos, & Presbyteros à Carolo M. introductos, non vi potestatis Pontificiæ, sed vi Evangelij convertisse Saxones. Hic tu denuò phantasmata tua nobis obtrudis. Quare non virtute utriusque conversio Saxonum facta? *Quomodo enim predicabunt, nisi mittantur?* Rom. 10. Certè Baronius ad annum Christi 690. fatetur, primos Sacerdotes, qui ex Anglia venère in Frisiam, ante Willibrordum & Suibertum non ideo fecisse expectatum fructum, quòd Pontificis auctoritate præmuniti non erant: eam ubi D. Willibrordus Romæ pro se, & socijs impetravit, admirabilis omnium fructus consecutus est. Sanè D. Egbertus auctor horum Apostolicorum virorum, constituit prius hæc de causa Romam proficisci, sed postea à Deo revocatus ad disciplinam monasticam domi ordinandam, uti Beda hæc scripsit Lib. 3. & Marcellinus. Hinc Evangelium vestrum, quia legitimam missionem destitutum fuit, non alios tulit fructus, quàm errorum, & vitiorum, turbando simul Ecclesiam, & Rempublicam, sicut omnium hæresum Evangelium fecit. II. Evangelium illud, quod est *virtus omni credenti*, quodque primi Episcopi, & Apostolici viri in Saxonia docuerunt, vel fuit verum Evangelium, vel falsum. Si verum, quomodò tot erroribus simul, ut dicitis Papisticis, obnoxium fuit? quomodo tot sordes & fæces, quomodo tantum superstitionis & idololatriæ simul in vectum fuit? donec à Luthero, si dijs placet, repurgata est Ecclesia, purumque Evangelium denuò est introductum. Si falsum fuit Evangelium quod primi Episcopi, & Apostolici viri unà cum Carolo introduxerunt: Quare Caroli bellum, quod pro Evangelio illo contra barbaros Saxones gessit, tot prodigijs, & cælestibus beneficijs adjutum, & illustratum, de quibus suprà relatum est. Quibus deinde signis & virtutibus, quibus miraculis Deus testatus sit hanc Evangelij doctrinam, *Gentium conversionem*, & labores horum primorum Episcoporum, discas ex vita DD. Willibrordi, Suiberti, Willehadi, Ludgeri, aliorumque Apostolicorum virorum. Sed hæc ludibria vobis sunt, quia Evangelium vestrum nullo unquam miraculo ob signatum fuisse comprobare potestis. Nos ad Scripturam, nos ad Patrum testimonia, nos ad *conversiones omnium Gentium*, quæ innumeris miraculis

raculis

raculis comprobata sunt, provocamus: fieri enim non potuit, ut falsam doctrinam, falsumque Evangelium Deus tot miraculis confirmaret. Quâ super re lege Bellarminum, Thomam Bozium, aliosque de signis Ecclesiæ: confer deinde vitam primorum Episcoporum à Carolo M. impositorum, per quos Saxoniam convertit: confer omnium Apostolicorum virorum, & Sanctorum in hoc opere Monachorum institutum vitæ, & sanctimoniam cum Luthero, & apostatis Sacerdotibus, & Monachis, per quos Saxonia novum illud Evangelium accepit: expende primorum Christianorum, & Majorum pietatem, religionem, & liberalitatem in erigendis Ecclesijs, dotandis Sacerdotibus, & altaribus, condendis Collegijs Clericorum, & Cœnobijs Monachorum, Virginumque Religiosarum, quæ vos evertitis, aut in profanos usus convertitis. Aut tum mundus insanijt, aut pòst Lutherus cum suis insanire cœpit. Hæc illa Majorum nostrorum Religio, & pietas à Carolo M. in Westfalia, & Saxonia, quæ Francorum olim fuit, quando ex his Westfaliæ regionibus, Rhenum transgressi Gallias occuparunt, & cum Clodoveo Rege, Christi fidem susceperunt. Hæc illa religio, & pietas Transmarinorum Saxonum, postquam subactâ Britannia Christi sacra amplexi sunt, quos exinde unâ cum Francis omnium Christianorum ferventissimos, & omnium Gentium religiosissimos commendant historici & scriptores: quippe columnæ & defensores Ecclesiæ Catholicæ. Hi fructus, hæc vis, hæc efficacia Evangelij Catholici fuit. Postremum dicitis, omnes hosce Francos & Saxones nunquam verum, sed falsum Evangelium in Papatu recepisse. Quæritur ergò apud quos interim à Clodoveo, ad Carolum M. à Gregorio M. ad Hadrianum Papam, atque inde ad Carolum V. & ad Lutherum, per mille annos verum, purumque Evangelium fuerit? Hic aut perijsse è mundo verum, & incorruptum Evangelium fateri necesse est, (quod tamen nec ipsi audetis dicere) aut certe penès *latentem* illam paucorum iustorum Ecclesiam remansisse. Sed hæc *occulta Ecclesia*, figmentum vestrum est, nec ullibi, nisi in Utopia, & cerebro Prædicantium reperitur. Hic enim per mille illos annos nominare oportet provinciam aliquam, oppidum, pagum, hic *Prædicantem* aut Ludimagistrum saltem proferre, qui Lutheranum illud Evangelium docuerit: nec enim Evangelij prædicatio in aëre pendet, sed Sacerdotes requirit, ex quorum ore Lex & doctrina Evangelica requirenda est.

Rursum demus vobis illam *latentem Ecclesiam*: adhuc quaestio-
stat, an cultores illius *latentis Ecclesiae* Lutherani, an Calviniani, an Zwin-
gliani, an Puritani, an alterius sectae fuerint? Ecce quibus te laqueis in-
duis! Verè de vobis Apostolus 1. ad Timoth. c. i. scripsit: *Non intelligen-
tes, neque quae loquuntur, neque de quibus affirmant.*

V. Calumniatur Nifanius & dicit: *Non omnes Episcopi & Apo-
stolici viri, à quibus tempore Caroli M. aut etiam tempore Caroli Martel-
li, ac Pipini Regis Frisia, Hassia, Thuringia, Saxonia ad Christi fidem es-
conversa, fuerunt missi à Pontifice Romano.* R. Omnes vel immediate,
vel mediata à Romano Pontifice missi fuerunt; nec Caroli M. sed Pon-
tificis auctoritate, & communicata potestate sacra regendi, aut docen-
di munus gessere. Id tamen in secundo libro planius dicturi sumus,
nunc paucis ostendam in Carolo: Habuit enim in hanc rem Carolus sa-
pientissimus Rex & Imperator religiosissimus, legatos Pontificios apud
se, tum Archiepiscopos, & Episcopos in aula, & in castris. Inter legatos
Pontificios memoratur Paulinus Aquilegiensis Episcopus lib. i. Capi-
tularium, ad annum Christi DCCLXXIX. in haec verba: *Tempore Ha-
driani Pape, & Karoli M. Imperatoris, quando Paulinus Episcopus tenuit
vices Apostolica Sedis, in Aquis fuit.* Hic ille Paulinus, cui Benedictus
Levita ob id attribuit in praef. ad lib. 5. Capitularium, Ecclesiastica decre-
ta Synodorum, ac inorum. Habuit praeterea Carolus M. apud se in aula
primò Angilramum Metensem, ac deinde Hildebaldum Colonensem
Archiepiscopum ex Apostolica auctoritate, ut id constat ex canone LX.
Concilij Francofurtensis. Recito Synodi verba: *Dixit etiam Dominus
Rex in eadem Synodo, se à Sede Apostolica, id est ab Hadriano Pontifice, li-
centiam habuisse, uti Angilramum Archiepiscopum in suo palatio assidue
habuerat, ita etiam Hildebaldum Episcopum habere debuisset: quia de eo-
dem, sicut & de Angilramo Apostolicam licentiam haberet. Omnis Syno-
dus consensit, & placuit eis eum in palatio esse debere, propter utilitates Ec-
clesiasticas.* Viden' ut Carolus M. Apostolicam Pontificum auctoritate
habuerit apud se Episcopos, & Legatos Apostolicos ad moderandas res
sacras, quas satis intelligebat non esse regia, & politicae potestatis ordi-
nare in Ecclesia. Quam in rem addidit Concilium Francofurtense Ca-
rolo Alcuinum Abbatem. Ita enim ultimo Canone: *Commonuit etiam,
ut Alcuinum ipsa Synodus in suo consortio, siue in orationibus recipere di-*

gnaretur

gnaretur, eo quod eſſet vir in Eccleſiaſticis doctrinis eruditus. Omnis namq[ue] Synodus ſecundum admonitionem Domini Regis conſenſit. Ecce quantæ obſervantiæ Carolus in Sedem Apoſtolicam & Episcopos ꝑ ſciebat nimirum illud Apoſtoli in Actis Apoſt. c. 20. Spiritus S. poſuit Episcopos regere Eccleſiam Dei.

Præclarum, & regiâ liberalitate dignum opus, fundatio tot Episcopatum per Saxoniam, & Episcoporum impositio; ſed nec illud ſine auctoritate Apoſtolicæ Sedis factum. Ita enim ipſe Carolus in diplomate Bremeni: *Omne[m] terram eorum, antiquo Romanorum more, in provinciam redigentes, & inter Episcopos certo limite determinantes, Christo, & Apoſtolorum ſuorum Principi Petro, pro gratiarum actione obtulimus.* Et mox: *Adhuc etiam ſummi Pontificis, & univerſalis Pape Hadriani præcepto, nec non & Moguntiacenſis Episcopi Lullonis, omniumque qui adſuere Pontificum conſilio, eandem Bremensem Eccleſiam cum omnibus ſuis appendicijs Villihado probabilis vitæ viro, coram Deo & Sanctis ejus commiſimus.* Adhunc modum legis in Verdenſis Eccleſiæ diplomate Carolino, interque cætera ſubjungit Carolus: *Terminos autem ejus firmos, inconcuſſos, & per omne ſæculum incommutabiles Apoſtolicâ auctoritate, & noſtra regiæ majeſtatis præcepto circumſcribi præcepimus.* Hic denuð Apoſtolicam auctoritatem legis: ut jam Episcoporum impositionem, & Episcopatum foundationem, Apoſtolicâ auctoritate aſſertam habeamus.

Hic non modò Caroli M. ſed omnium Francorum Regum, ac Principum mos, Eccleſiaſtica per Episcopos, & Apoſtolicos Legatos ordinare. Quam in rem habuere Apocriſiarios ſuos in aula, Cognitores, & Judices rerum ſacrarum, tum Episcoporum Synodos, ad ordinandas res Eccleſiæ, adferendas leges ſacras, ad ſtatuenda decreta morum. Quemadmodum id inter cæteros præclare docet Hincmarus Archiepiſcopus Remenſis epistoſa 3. ad Episcopos Franciæ, ac cæteris illis epistoſis. Quâ aliâ poteſtate D. Bonifacius magnus ille Germaniæ Apoſtolus, tam mira egit in Germania, Thuringia, & Haſſia? quàm Legati Pontificis, tempore Caroli Martelli, Pipini Regis, & Carolomanni in reparanda Eccleſiæ diſciplina, in conſtituendis novis Episcopatibus, & Episcopis imponendis, in convocandis Synodis, & ferendis Legibus ſacris. Hinc Synodi Ratiſbonenſis, ſeu Auguſtanæ hæc inſcriptio: In-

cepit Synodus cum actibus suis iussione Apostolicâ à S. Bonifacio, & Francorum Episcopis sub Carolomanno habita, Lib. 5. Capitularium, c. 2. rursum c. 3. Item altera Synodus à supra dictis Episcopis ac Principe, Apostolicâ auctoritate Kal. Martij ad Liptinas. Innumera sunt, quæ in hanc rem adferri possent. Hæc te legere primum oportebat, quàm tam falsa scribere, qui Historicum te & Theologum jactas. Docetis populum pro Episcopum munere, scribitis libros, provocatis Catholicos, & elementa historiarum, & Ecclesiasticæ ordinationis non capitis. Quid jam à vulgo Prædicantur expectabimus, quorum tu rector & ductor esse vis?

Hinc jam nihil magis demirari subit, quàm audere hæreticos nostrorum temporum conditos per Saxoniam Episcopatus, impositos Episcopos, decreta fidei, & morum, cæteraque, quæ Apostolicæ sedis, aut Episcoporum sunt propria ex ordinatione divinâ, referre ad regiam, aut politicam Principum ac Magistratus auctoritatem, tanquam Ecclesia Catholica demum formanda, ac regenda ad normam Augustanæ Confessionis, quæ auctoritate septem politicorum Principum, & duarum civitatum Norimbergæ, & Reutlingæ, regulam fidei, ac morum, sine ullius Episcopi, aut Sacerdotis subscripto testimonio præscribit. Potestne quicquam absurdius fingi in Ecclesia? Multi inter vos multa scribunt, censent, judicant, de Caroli M. Legibus, de Episcopis ab eo impositis, de Ordinatione Ecclesiæ per Saxoniam, qui ne principia quidem Catholicæ Ecclesiæ cognita habent. *Non oportet certè quarere apud hostes Ecclesiæ veritatem, quàm facile est apud Ecclesiam sumere*, inquit Irenæus, lib. 3. c. 4. Quæ speciem aliquam habent faventis stultitiæ vestræ, ea exaggeratis, quæ manifestè Catholicam veritatem proponunt, ea omittitis, aut torquetis ad reprobum vestrum sensum. Accedit, quòd successio Apostolica Episcoporum consistat in potestate Ordinis & jurisdictionis sacræ. Neutrum Rex, aut Princeps politicus dare potest Episcopis: idcò nec Episcopus inter vos Lutheranus unquam fuit. Sapientior Carolus M. quàm, ut hæc sibi vendicaret, plus in eo scientiæ rerum sacrarum, & sapientiæ fuit, quàm in omnibus hæresium vestrarum scriptoribus & Doctoribus.

VI. Nullum inter omnes Episcopos, & Apostolicos viros ita infectatur, criminaturque Nisanius, quàm D. Bonifacium. ita enim scribit: *Quod attinet Bonifacium, habuit is quidem zelum propagandi doctrinam Catholicam*

Catholicam, sed non secundum scientiam. Hoc primum tuum iudicium est de tanto viro, & Apostolo Germaniæ, Legato trium Pontificum de Moguntino Archiepiscopo sanctissimo, de castissimo Episcopo, & Sacerdote, tot Episcopatum & Cœnobiorum conditore; de tot Apostolicorum virorum Magistro & nutritore; de tot gentium Doctore; qui per quinquaginta, aut ut Marcellinus 70. annos in vinea Christi laboravit, & tot millia barbararum Gentium in Frisia, Hassia, Thuringia & Germania, ad Baptismum & Fidem Christi perduxit, donec postremum abdicato Archiepiscopatu Moguntino, Frisiam repeteret, & glorioso martyrio labores Evangelicos anno ætatis 82. senex clauderet. Hoc inquam tuum iudicium de tanto viro. Et quis tu es? ut post octingentos annos natus, contra omnium, qui cum Bonifacio vixere, iudicium hoc judices? Theologiæ *Licentiatum* te inscribis, in quo ego nihil solidæ doctrinæ, nihil præter calumniandi *licentiam* agnosco. Si Theologos Catholicos consulas, ex prolegomenis Theologiæ, negant illi hæreticum posse esse Theologum. Sanè qui tua legit, nihil præter obsoleta, trita, plebeja, fallacia, & mendaciorum plena reperit, quæ per rapsodiam & calumniandi libidinem exscribendo, nec capis, nec digeris. In Calvinistis scriptoribus plus iudicii, acuminis, & doctrinæ ad speciem aliquam hæresis suæ, in te omnia crassa, confusa, insulsa, turbida & tumultuaria. Omnis sapientia tua est, *non posse tacere*: quod de antiquis hæreticis scripsit Augustinus lib. 5. de civit. Dei, c. 27. quodque cum mulierculis commune habes.

Sed nunc audiamus, quid Doctör ille Bilsfeldiensis adversus Bonifacium, magnum Germaniæ Doctorem proferat. Primò inquit: *Bonifacius multas quidem gentes ab idolorum cultu, ad Christi fidem perduxit, verum progressu temporis cognitum est, eum omni suâ predicatione nihil aliud quæsisse, quàm obedientiam ergà Romanam Sedem, & immodicum studium evehendi Pontificis potentiam.* At quomodò tibi constat de illa Bonifacii mente, & consilio? Fuisse Bonifacio à consilijs, & secretis conscientiæ, ut tam arcana nobis pandas? Quare non lucrum animarum, hominum salus, Ecclesiæ propagatio, & major Dei gloria illi proposita? ad quos fines Pontificis auctoritatem, & obedientiam illi factam, tanquam medium à Deo ordinatum delègit. *At Pontifici, inquis, iuramentum fidei fecit Bonifacius, sedis Apostolicæ venerationem, Sedium* Episcopa-

Episcopatum, & Monasteriorum confirmationem quaesivit: Imò tum hoc fecit, quod omnes Catholicae Ecclesiae filij faciunt, & sola haeresis non facit. Nam quæ conjunctio cum Romana & Apostolica Ecclesia esse debeat, supra satis audivisti, & Caroli M. & Francorum Regum exemplo satis cognoscere poteris.

II. Dicis. Bonifacii doctrina fuit ut Pontificis auctoritatem extolleret, quod Reliquiarum venerationem, cultum Sanctorum, & orationem pro mortuis propagaret, hinc contradixisse illi Gallia, Scotiaque Episcopos. Quantus hic denuò impostor es cum impostoribus! enimverò, quinam illi Episcopi, qui Bonifacio contradixerunt? Duos tantummodo recitas, Adelbertum Gallum, & Claudium Clementem Scotum: at illi haeretici fuere, fratres tui. Id non tam Othloni, à quo vita ejus conscripta, sed ipsius Bonifacii testimonio manifestum est. Ita enim Bonifacius epistolâ ad Zachariam Pontificem: *Notum sit Paternitati vestrae, quia, postquam indigno mihi mandastis in provincia Francorum, sicut & ipsi rogaverunt, sacerdotali Concilio, & Synodali conventui praesse, multas injurias & persecutiones passus sum, maxime à falsis Sacerdotibus, ab adulteratis Presbyteris, seu Diaconibus, & fornicariis Clericis. Maximus tamen mihi labor fuit contra duos haeticos pessimos, & publicos, & blasphemos contra Deum, & contra Catholicam fidem: Unus qui dicitur Adelbertus, natione generis Gallus, alter qui dicitur Clemens genere Scotus, specie erroris diversi, sed pondere peccatorum pares. Contra hos Bonifacius implorat Pontificis auctoritatem & auxilium. Deinde scelera Adelberti in hæc verba exponit Pontifici: In primæva etate hypòcrita fuit; dicit quòd sibi Angelus Domini in specie hominis, de extremis finibus mundi, mira & tamen incerta sanctitatis reliquias attulisset, & exinde potuisset omnia, quaecunque posceret, à Deo impetrare; & tunc demum per illam simulationem, sicut Apostolus Paulus prædixit, penetravit multorum domos, & captivas duxit post se mulierculas oneratas peccatis, & multitudinem rusticorum dicentium, quòd ipse esset vir Apostolica sanctitatis, & signa, & prodigia multa fecisset. Deinde conduxit Episcopos indoctos, qui se contra præcepta Canonum absolute ordinarunt. Tum demum in tantam superbiam elatus est, ut se equipararet Apostolis Christi, & dedignabatur in alicujus honore Apostolorum, vel Martyrum Ecclesiam consecrare. Postea in proprio honore suo dedicavit Oratoria, vel ut verius dicam, sordidavit,*
fecit

fecit cruciculas & oratoriola in campis, & ad fontes, & ubicunque sibi visum fuit, & jussit ibi publicas orationes celebrare, donec multitudines populorum spretis ceteris Episcopis, & dimissis antiquis Ecclesijs, in talibus locis conventus celebrabant dicentes: Merita sancti Adalberti adjuvabunt nos. Vngulas præterea suas, & capillos dedit ad honorandum, & portandum cum reliquijs S. Petri Principis Apostolorum. Demum quod maximum scelus, & blasphemia contra Deum esse videbatur, fecit: Venienti enim populo, & prostrato ante pedes ejus, & cupienti confiteri peccata sua, dixit: scio omnia peccata vestra, non est opus confiteri, sed dimissa sunt peccata vestra præterita, securi revertimini ad domos vestras cum pace.

Alter autem hereticus qui dicitur Clemens, contra Catholicam fidem contendit, Canones Ecclesiarum Christi abnegat, & refutat tractatus & intellectus Sanctorum Patrum, Hieronymum, Augustinum, Gregorium recusat, Synodalia jura spernens, proprio sensu affirmat, se, post duos filios sibi in adulterio natos, sub nomine Episcopi posse esse legis Christiane Episcopum. Et quæ præterea hujus commatis flagitia recenset de hoc monstro Bonifacius.

Horum seductorum causam, etsi jam damnata esset in Concilio Episcoporum Germanorum, & Gallorum, remisit tamen Bonifacius ad Zachariam Pontificem, missio in hanc rem Deneardo Presbytero legato. Pontifex illicò convocato Romæ Episcoporum, & Sacerdotum Concilio, triplici Sessione utrumque damnavit, uti hæc pluribus exponit Othlonus lib. 2. Serrarius lib. 3. in vit. Bonif. Baronius, & alij. Addita scelerata Adelberti oratio, ex confictis Angelorum nominibus.

Vide jam Nifani, quàm falsò Bonifacij doctrinam ab Adelberto & Clemente & Galliæ Episcopis sentias esse damnatam: quando hi ipsi duo Pseudoepiscopi primùm in Concilio Episcoporum Germanorum, uti cap. 44. in vita Bonif. refertur, deinde Romæ in Concilio Episcoporum damnati sunt, & ad carceres proscripti. Ede nunc cæteros Episcopos, à quibus affirmas doctrinam Bonifacij damnatam. Imò, recense potius Synodos ab ipso Bonifacio pro Legati Apostolici munere, Carolomanno cum primis Caroli M. patruo, & Pipino Caroli M. patre adjuvantibus, ad disciplinam Ecclesiasticam per Germaniam, & Belgium restaurandam, celebratas; quarum decreta cæteri postea Episcopi, & Carolus M. inter sua decreta & leges recepit, ut toties in Synodorum actis repe-

ries. Quâ nunc fronte audes Nifani his fallacijs circumducere plebem, & nobis tam falsa, pro veris obtrudere in publicis scriptis tuis? nisi quia *frontem hæreticorum non esse frontem*, dixit Augustinus?

III. Dicis, Doctrinam Bonifacij esse reprobam in Concilio *Auguste in Vindelicis* coacto: *Ibi enim aperte*, ut inquis, *ostenderunt voce & scriptis Episcopi se à Bonifacio dissentire*. Nihil denuò impudentius, nihil falsius scribere poteras. Quæso te, quod hic Concilium appellas, à quo hoc factum sit? Tria Concilia quæ Germanica vocantur, à Bonifacio habita sunt. Primum Augustæ Vindelicorum, seu Ratisbonæ ad Danubium, ut Serrarius docet, celebratum est anno Christi 742. auctoritate S. Bonifacij Apostolicæ Sedis Legati, tempore Zachariæ Papæ, sub Carolomanno Majore domus, & Caroli M. patruo. Præclari in eo Canones constituti Episcoporum consensu, extantque in actis Concil. General. quos si Lutherani reciperent, ut tum tota Germania recepit, & post etiam Carolus M. servari jussit, hæretici non essent. Alterum Germanicum Concilium anno 742. congregatum est Liptinæ seu Liptinæ, unde Liptinense dicitur in Gallia Belgica, haud procul Valencenis, (de quo Sirmundus in notis ad Concilium) idque auctoritate rursus S. Bonifacij Apostolicæ Sedis Legati, sub Carolomanno est habitum, in quo prioris Concilij Canones confirmati, & alij quidam additi ad Cleri populique disciplinam. Tertium Concilium Germanicum anno Christi 745. est celebratum, & ut Serrarius censet, Moguntia, auctoritate S. Bonifacij Romanæ Sedis Legati, tempore Zachariæ Papæ, in quo Adelbertus, & Clemens hæretici, de quibus supra relatam est, damnati sunt, & Gervilio Moguntinus Episcopus ob crimen homicidij exauctoratus, atque ipse Bonifacius factus est primus Archiepiscopus Moguntinus.

In quo nunc Concilio Nifani dissenserunt Episcopi voce & scriptis à Bonifacio? nullam hujus rei querelam, nullam ullius Episcopi oppositionem lego in his Conciliorum actis. Contra Episcopi D. Bonifacium Apostolicæ Sedis Legatum, ut Præsulem suum coluerunt; imò ab eo tanquam ab oraculo verba & decreta acceperunt, nec aliter Carolomannus, Pipinus Rex, & Carolus M. Bonifacium venerati sunt. Unde nunc tibi illa scribendi & calumniandi audacia, nisi ex malefano Prædicatum cerebro? Multos haud dubiè adversarios habuit Bonifacius ex improba

probæ vitæ sacerdotibus, dum collapsam Cleri, populiq̃ue disciplinam restauraret, ut ipse cum Pontifice queritur. Sed in his summa Bonifacii constantia, sanctitas, & gloria eminebat. Criminari præterea Pipinum à Bonifacio inunctum esse Regem Francorum. Sed quâ auctoritate, quâ justitiæ causâ id factum sit, exponunt Francici scriptores, neque hic locus est eam rem disceptandi. Scimus, quæ hæreticorū, ad quos nos remittis, hic malevola censura sit, ad Pontificis auctoritatem labefactandam: sed ea quæ hic adferunt, jam à centum scriptoribus Catholicis refutata sunt.

IV. Ut omne demum hæreticum virus uno verbo ejicias, scribis *D. Bonifacium esse ementitum Germania Apostolum & Dromionem*, cum Magdeburgensibus. Hoc tuum judicium est contra orbis Catholici judicium, quo te impudentissimum, & falsissimum Prædicantem hæresis tuæ denuò prodis. Haud sum nescius, qui ante te, ex hæresi hujus sæculi cum Philippo Melancthone, Gomaro, Centuriatoribus Magdeburgensibus, Plessio, Spangebergio, alijsque Bonifacium scriptis & calumnijs insectati sint: Sed te primum legere oportebat notationem LIII. Serrarii viri doctissimi, quâ exponit, & quærit, an Bonifacius Germaniæ Apostolus appellari possit? Deinde legere te oportebat Pontificum, Sanctorum virorum, & scriptorum testimonia, & elogia, quibus D. Bonifacium exornant, ea notatione LVII. reperies apud Serrarium: Quos inter reperies tuæ sectæ viros, multò æquius de S. Bonifacio judicasse. Quibus accedunt Carolus Martellus Caroli M. avus, Pipinus Rex, & pater Caroli M. Carolomannus patruus, qui Bonifacium haud aliter, quàm virum è cælo submissum exceperunt, juveruntque ad formandam Cleri & populi disciplinam. Nec aliter Carolus M. veneratus est mortuum, sanctissimasque leges Conciliorum, ab eo præscriptas confirmavit, & inter leges suas retulit, ut passim in Synodis & Capitularibus Caroli leges: sistatuta cum primis Concilij Germaniæ & Liptinensis, Tom. 6. Concil. postremæ editionis Parisiensis, conferas cum Capitularibus Caroli M. Inde mihi judicium Caroli M. de Bonifacio, supra omnia hæreticorum esse debet: uti judicium Carolomanni patrui, & Pipini Regis, ac patris. Accedit D. Ludgerus Episcopus, à quo D. Bonifacii labores pro Ecclesia, res mirificè gestæ, & vita Apostolica conscripta est, quæ satis esse debet adversus omnes hæreticorum calumnias. *Is virum à Deo electum,*

castum sacerdotem, & sanctum Episcopum, ac Martyrem ubique appellat, cujus famâ sapientia & sanctitatis totum Franciæ regnum dum viveret, repletum sit, & si hæc deessent, satis discipuli, quos reliquit viros sanctissimos, testantur magistrum suum virum sanctissimum fuisse; nec aliter orbis Catholicus ante Lutherum de Bonifacio judicavit, quem posteri exinde coluerunt inter Sanctos, dictis, factis, scriptis & miraculis clarum.

Quò mihi mirum est, posse nunc eò insaniam hominum progredi, ut qui sæculo nostro inter hæreticos vivunt hirci libidinis, ab his castissimos illos, & sanctissimos Episcopos, tot calumnijs traduci apud plebem, Quod si Lutheri ævo, Bonifacius cum omnibus Episcopis rediisset in vitam, quid dicturum fuisse opinamur, qui in primo Concilio Germanico Augustæ Vindelicorum habito, ad quod appellas, Can. VI. ita sanxit: *Statuimus similiter, ut quisquis servorum Dei, vel Ancillarum Christi in crimen fornicationis lapsus fuerit, in carcere pœnitentiam faciat in pane & aqua. Si autem Clericus, vel Monachus in hoc peccatum inciderit, post tertiam verberationem in carcerem missus vertente anno ibi pœnitentiam agat.* Quale obsecro de Luthero judicium protulissent, si vidissent Monachum cum Moniali publicum, & sacrilegum matrimonium contrahere, & per inauditam doctrinam omnibus Monachis, & Monialibus hanc sacrilegæ vitæ libertatem facere? Non mirum provocare te ad Adelbertum Gallum, & Clementem Scotum hæreticos à Bonifacio damnatos, quos Lutheri, & Lutheranae doctrinae patronos habes. Nobis cum Bonifacio, & sanctis illis Episcopis stare placet. Postremò Bonifacium carpis, quod scripserit Carolum M. *longâ torsione, & verendâ morte obiisse.* Quantum hîc inscitiam tuam in historia prodis, scripsit id Bonifacius ad Ethibaldum, Merciorum in Anglia Regem, non de Carolo M. sed de Carolo Martello, Caroli M. avo. Et quæso te, quomodo id Bonifacius de Carolo M. scribere potuit, cum Bonifacius anno Christi 755. obierit; Carolus M. verò anno 814. excesserit è vita, & jam ante Carolum Bonifacius anno Christi 755. martyrio affectus sit, ut nihil illi de Caroli M. obitu constare potuerit, qui ne Carolum quidem Regem vidit, licet baptizatum quidam Carolum velint à Bonifacio; quâ super re Serrarius. Frustra igitur in hanc rem tam multa congeris, ut Bonifacium errare probes, nisi ut tuum crassum errorem palàm facias, qui te Theologum & historicum venditas. Cæterum quod ad Caroli Martelli mortem attinet, lege Baronium aliosq; scriptores. VI.

VI. Criminaris S. Kilianum, Suibertum, & Columbanum, aliosq; ex ætate illa Apostolicos viros: Kilianum dicis idè ex Anglia primum Romam profectum ad Pontificem, non ut potestatem docendi inter barbaras Franconiæ gentes impetraret, sed ne Pelagianæ hæresis, quæ in Anglia, ex qua venerat, serpebat, suspectus haberetur. Manifesta rursum calumnia: Vnde enim hoc tibi constat, nisi ex figmentis hæreticorum, ut tam audacter hæc scribas? profer vel unum testem qui hoc de Kiliano referat. D. Suibertum sine Pontificis auctoritate scribis docuisse Westphalos, & Saxones Evangelium, eò quòd in Anglia ordinatus Episcopus, statim redux auspicatus sit munus Apostolicum, secus quàm Willibrordus, qui Romam profectus id à Sergio Papa impetravit: at satis erat Willibrordum id pro se, & socijs suis impetrasse, nec enim opus erat, duodecim illos Apostolicos viros simul Romam proficisci, quod per unum, ac duce suum fieri poterat. Columbanum similiter introducis, quod sine Pontificis auctoritate munus Apostolicum aggressus sit: At ille non ad docendas barbaras gentes, sed Monasticum vitæ institutum in Gallias proferendum venit. Hinc impetrato loco monasterium condendi, viginti annis Eremiticam vitam coluit, ut Jonas ejus vitæ scriptor refert. Eadem S. Galli cum XII. socijs causa, qui Monasticam vitam professus. Si quos ab idolorum cultu converterunt ad Christianam Religionem, id vicinorum Episcoporum facultate fieri poterat, qui Monachorum operam, ad convertendas gentes implorant: quemadmodum Saxones, Sclavi, & Dani magnam partem à Corbejenfibus ad Visurgim Monachis ad Christi fidem adducti sunt: Inde in præmium laboris, illis tota Rugia insula cessit. Omnia semper ordinatè in Ecclesia sunt gesta, ex Episcoporum vicinorum potestate, & moderatione. Nec unquam apud Catholicos illa anarchia & ataxia fuit, quam hæresis vestra primum induxit.

VII. Calumniatur Nisanius, Apostolicos nostrorum temporum viros, & Sacerdotes, quos non tam lucri animarum causâ, quàm auri, & opum cupidine in remotissima Indiarum regna proficisci scribit. Itane tu futurorum & textorum *Predicans*, & Religiosorum censor, alter nobis *Diogenes Cynicus* es natus, ut omnium mortalium facta carpas? Itane de his Apostolicis viris judicas, qui per summam rerum humanarum contemptionem, maria navigant, Indias petunt, ad extremos labores, ad

quotidiana vitæ pericula, & in ipsam denique mortem per martyria se offerunt? Sed Acolta, inquit, memorat, *Hispanos mercatores, quos inter etiam Sacerdotes, toto Oceano aurum querere.* Quid tum postea? *Vitia erunt, dum homines,* inquit Cerealis apud Tacitum. Estne vestrum Evangelium sine vitijs propagatum? Scis quid Lutherus scribat in Postilla Jenæ impressa, Con. 12. *Mundus ex hac doctrina quotidie redditur deterior: jam homines singuli septenis diabolis obsidentur, cum antea in Papatu unico tantum diabolo obsessi fuissent. Diabolus jam cateruatim homines ingreditur.* Pergit Lutherus: *Sunt enim homines magis vindictæ cupidi, magis avari, magis ab omni misericordia remoti, multoque deteriores quàm in Papatu.* Lege quæ Smidelinus vester, concione super 21. cap. Lucæ, de fructibus Evangelij vestri: quæ Andreas Musculus Lib. de novissimo die, alijque ex vestris scribunt. Lege quæ Theophilus Prædicans, in *Voce Excubitoria*, de Prædicantium vitijs & corruptelis verbi Dei scribat: liber hîc Germanico idiomate editus Francofurti, anno 1661. approbatusque est à vestris. Lege quæ Erasmus epistola ad Vulturium: *Profer mihi,* inquit, *quem istud Lutheri Evangelium ex comessatore sobrium, ex feroci mansuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impudico fecerit verecundum; ego tibi multos ostendam qui se ipsis facti sunt deteriores.* Finis quis esse bonus Luthero poterat, cui non aliud medium, quàm ut Principes bonorum Ecclesiasticorum spolio, Sacerdotes & Monachos, concubinis in uxores permissis, populum libertate vitæ caperet, & deciperet omnes. Demùm ad *Jesuitas* transis, & mirum, si hos prætermittere posses. Sanè, inquis, ex *Indorum conversione* parum laudis accessit *Jesuitarum* cœtui. Quæ hujus rei causa? *Jesuita,* inquis, *non Religionis, sed regionis amplianda studio Indias petunt.* Testem adducis Sotelum & Scioppium: Enimverò hi tanti *Jesuitarum* amici fuere, quanti vos hæretici estis. Laudem, quam dicis modicam accessisse *Jesuitis*, illi ab hominibus non requirunt, ut nec à vobis expectare possunt. Fructum, & majorem Dei gloriam si desideres, testabuntur tot Pontificum litteræ, tot scriptorum libri, tot Gentium ad Christi fidem accessiones, tot Sacerdotum labores, tot Martyrum laureæ, tantus Evangelij in vastissimis Chinæ regnis progressus, tot hominum myriades, quæ vel in uno Chinæ regno ad Christi sacra transierunt. Innumeri ex omnibus Religiosorum familijs Sacerdotes, in utramq; Indiam tot

tot annis transferuntur: solum vos Prædicantes, qui Apostolicam fidem, & Ecclesiam vobis vendicatis, nemo hætenus conspexit, jam à centum annis cum Apostolicis viris ad hæc Gentes in nova Christi vinea convertendas, maria transiisse.

Causam hujus rei dedimus. *Gentium conversio* proprietas est, & donum Catholicæ Ecclesiæ; hæreticorum est pervertere Christianos. *Perdix fovet quod non peperit.* Jerem. 17. v. 12. Hoc dolo, Augustinus Lib. de Pastoribus c. 12. docet, ab hæreticis congregari Christianos, quos non pepererunt: ideo legit, *perdix congregat quæ non peperit.* Nondum in India & nova ista Ecclesia, opulenta sacerdotia, quæ in spoliis rapiatis, ut in Saxonia fecistis. Nondum in India utrâque illa Sacerdotum, & Monachorum vitia adoleverunt, ex quibus Hæresiarchæ, & Apostatæ nascantur, quemadmodum in Saxonia factum est. Multis præterea vinculis vos Prædicantes innexi estis, ut per mare, ad remotas Gentes vobis proficisci cum Apostolicis viris concessum non sit. Carnale Evangelium habetis, quod ab uxorum sinu & amplexu vos avelli non finit: liberi vobis sunt, & familia, ut extra focum alibi filios spirituales, & familiam Christi quærere non vacet. Lucrum & delicias quæritis, quas inter barbaras gentes non reperitis. Quæso te, isti Apostolici viri, Kilianus, Columbanus, Gallus, Willibrordus, Suibertus, Ewaldi, Bonifacius, Burcharius, Wigbertus, alijque innumeri, qui ex Anglia per mare transveriti in hæc regiones, primum gentibus Evangelium annunciarunt, habueruntne uxores, & filios? traxeruntne secum istam familiam, quæ vos Prædicantes onerati estis? Legistine ullum ex his Episcopum, Sacerdotem, aut Monachum uxoratum, qualis Lutherus vester fuit, vir super omnes Sanctos illos & Apostolicos viros? Evangelici vultis appellari, qui & Legem Evangelij abijcitis, & consilia Evangelica contemnitis. Vbi enim illud Evangelicum apud vos? Matth. 19. *Eccen nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Rursus: *Si vis perfectus esse, vade; vende quæ habes, & da pauperibus.* Matth. 10. *Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus.* Luc. 14. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Apostolici vultis haberi, at ubi Apostoli consilium? 1. ad Corinth. 7. *Bonum est homini mulierem non tangere. Volo omnes vos esse sicut meipsum. Solutus es ab uxore? noli*
quærere

querere uxorem. Reliquum est, ut & qui habent uxores, tanquam non habentes sint. De Virginibus praeceptum Domini non habeo: consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Puto autem quod & ego Spiritum Dei habeam. Hæc si in ullo Christiano valere debent, maxime in Apostolico viro, qui cæteris exemplum perfectionis proponitur. Tales nunc Apostolici viri apud nos, quos omnium Ordinum familiæ in Indiam transmittunt, ex quibus singulæ tot Martyres censent.

Transeamus ad Carolum M. Primos ille Episcopos imposuit Saxoniae Wihonem, Willchadum, Hildegrium, Ludgerum, Hercumbertum, Suibertum, Guntherum. Paderbornensem Ecclesiam commisit Burchardo Episcopo, Fuldam Sturmioni Abbati: Vterque Bonifacii discipuli erant. Præterea alij Præsules, Presbyteri, & Monachi evocati in hanc vineam Christi, omnes Apostolici viri, & famâ sanctitatis clari. Vllusne legitur ex his cum uxore, & liberis venisse in Saxoniam, & ad gentium conversionem? Inde ad Lutherum omnes Saxoniae Episcopi idem castæ vitæ institutum tenuere; nulli unquam conjugium permilsum, quando fornicationis crimen, non minus quàm sacrilegi adulterij, in Clericis & Monachis, tot legibus semper, & pœnis est punitum: solus Lutherus Episcopis, Sacerdotibus, & Monachis primum liberas fecit uxores. Nec per alios ferè quàm apostatas Sacerdotes, Clericos & Monachos Evangelium suum promulgavit. Id tam insolens erat Catholicis, quàm inauditum per Occidentis Imperium ab ipso Apostolorum ævo. Quin, quod ipsi Lutherani sacrilegum illud cum Moniali Catharina Bornæa connubium improbarent in Luthero. Vide nunc, quàm dispares sint Apostolici viri, & Sacerdotes apud Catholicos, per quos Evangelium Christi per Saxoniam introductum, & deinde ad Lutheri tempora conservatum est.

Contrà recense omnes hæresiarchas à Simone Mago, ad Lutherum: & reperies omnes mulierum amoribus, & libidinibus implexos vixisse, nullum ex his castæ vitæ reperies præter Photinum, quem Hieronymus in Chronico scribit multa continentiae bona corrupisse hæresi suâ: cæteri mulierosi, lascivi, spurci, ex propria hæresis notâ semper cogniti, quemadmodum Apostoli denunciaverant futuros, & Patres nobis descripserunt. Rursum à Luthero & Calvino per cense cæteros novarum hæresum

hæresum auctores, in Saxonia, Germania, Gallia, Anglia, Hollandia, Frisia, videbique Lutheri vestigijs inhæsisse, ac nullum ex his ad exemplum primorum Episcoporum continentem ab uxoribus vitam egisse, ne quid de nefandis illorum libidinibus proferam. Non hîc cœlibatum ex Scriptura, Concilijs, Patribus, & rationibus contendo, solum ad exemplum Apostolicorum virorum, & majorum appello: quando vos Lutherani vobis Apostolicam Ecclesiam, fidem, doctrinam, & Apostolicos viros vendicatis, tantisque calumnijs perstringitis Episcopos, & Apostolicos viros, quos aut Carolus Martellus, aut Pipinus Rex pater, & Carolomannus patruus Caroli M. tanto studio, tantâ liberalitate & veneratione, ad convertendas gentes introduxerunt in Hollandiam, Frisiam, Hassiam, Thuringiam & Germaniam; aut quos Carolus M. primum Saxoniam imposuit, quosque exinde Ludovicus Pius filius, cæterique Imperatores, Reges, ac Principes pari religionis cultu secuti & venerati sunt. Hic ne unus Lutherus cum vobis errasse videatur, totus orbis Christianus vobis delirasse & insanisse videri debet. *Vos tam pauci, (scribit Carolus M. ad Elipandum hæreticum, ex Divi Augustini dicto) unde putatis vos aliquid veriùs invenire potuisse, quàm quod Sancta, Universalis, toto orbe diffusa tenet Ecclesia? Pari Spiritu Patres Concilij Francofurtensis, in epistola Synodica ad eosdem: Quare purissimos Catholica fidei fontes hæretico pede turbare non timetis? Vnum nobis sufficit; quod Universali Catholica Ecclesie consuetudine confirmatur. Terminos Patrum tuorum non transgrediaris: per viam regiam ad limpidissimum Catholica puritatis fontem redite; Ubi castissimæ vitæ reperietis Episcopos, & Sacerdotes, qui majoribus vestris primum verbum Dei tradiderunt.*